

A laboratory experiment compared conditions in the Meuse and Geul rivers. The results showed that the water quality of filtered water from the Meuse (0.45 µm) had no negative effect on the growth and survival of *Heptagenia sulphurea*, compared with filtered water from the river Geul. Nor did periphyton from the Meuse have a negative effect on the growth and survival of *Heptagenia sulphurea* in comparison with periphyton from the Geul. However, the presence of a layer of (unpolluted) silt on periphyton led to significantly reduced growth compared to the situation without such a layer. It is most likely that the layer of silt prevents *Heptagenia sulphurea* from reaching its food sources.

The presence of accumulated suspended sediments in the Meuse is thus likely to be one of the most important barriers to recolonisation by *Heptagenia sulphurea*. However, other factors might also limit recolonisation, such as the degree of pollution of suspended sediments, the unnatural discharge fluctuations caused by the hydroelectric power station in the Lixhe weir in Belgium, and the presence of invasive species.

LITERATUUR

- COURTNEY, L.A. & W.H. CLEMENTS, 2002. Assessing the influence of water and substratum quality on benthic macroinvertebrate communities in a metal polluted stream: an experimental approach. *Freshwater Biology* 47 (9): 17-66.
- FROST, P.C. & J.J. ELSEY, 2002. Growth responses of littoral mayflies to the phosphorus content of their food. *Ecology Letters* 5 (2): 232-240.
- GEEST, H. VAN DER, 2001. Insects in polluted rivers, an experimental analysis. Proefschrift Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- HATAKEYAMA, S., H. SHIRAIISHI & S. UNO, 1997. Overall pesticide effects on growth and emergence of two species of Ephemeroptera in a model stream carrying pesticide-polluted river water. *Ecotoxicology* 6 (3): 167-180.
- HAYE, M.A.A. DELA, 1994. De invloed van stroomsnelheid op de aangroei van benthische algen en de aanhechting van Maasslib op kunstmatig substraat in stroomgoten. Reports of the project "Ecological Rehabilitation of the River Meuse". Report no. 19. Institute for Inland Water Management and Waste Water Treatment (RIZA), Arnhem.
- KLINK, A.G., 1985. Hydrobiologie van de Grensmaas. Huidig functioneren, potenties en bedreigingen. Rapporten en mededelingen 15. Hydrobiologisch adviesbureau Klink b.v., Wageningen.
- KLINK, A.G., 1988. Drift van makro-evertelaten, een literatuuronderzoek. Hydrobiologisch adviesbureau Klink b.v., Wageningen.
- KLINK, A.G. & A. BIJ DE VAATE, 1996. Macrofauna en natuurontwikkeling in de Grensmaas. *Natuurhistorisch Maandblad* 85 (6): 116-119.
- LIESHOUT, F., 2002. De Allier als referentie voor de Grensmaas? Afstudeerverslag Leerstoelgroep Aquatische Ecologie en Waterkwaliteitsbeheer,

- Wageningen Universiteit, Wageningen.
- MCCART, P., P. TSUI, W. GRANT, R. GREEN & D. TRIPP, 1978. Baseline study of the water quality and aquatic resources of the MacKay River. Synchrude. Canada, Environmental Research Monograph 1978-4, University of Alberta, Edmonton, Canada.
- NIJBOER, R., N. JAARMA, P. VERDONCHOT, D. VAN DER MOLEN, N. GEILEN & J. BACKS, 2000. Natuurlijke levensgemeenschappen van de Nederlandse binnenwateren. Deel 3, water in het rivierengebied. Achtergronddocument bij het "Handboek Natuurdoeltypen in Nederland". Alterra, Wageningen.
- REDEKE, H.C., 1948. Hydrobiologie van Nederland. De zoete wateren. Uitgeverij C. De Boer Jr. Amsterdam.
- SALAS M. & D. DUDGEON, 2001. Laboratory and field studies of mayfly growth in tropical Asia. *Archiv für Hydrobiologie* 153 (1): 75-90.
- SALVERDA, A.P., J.D. KLEIN & F.H. SCHULZE, 1998. Vaststelling ecologische verantwoorde afvoerfluctuatienorm voor de Grensmaas. Reports of the project "Ecological Rehabilitation of the River Meuse". EHM no. 31. Witteveen & Bos Consulting Engineers, Deventer.
- SCHULZE, F.H. & M. GREJIDANUS-KLAAS, 2000. De zuurstofhuishouding in de Grensmaas, analyse van veldmetingen in de zomerperiode en relaties met macro-evertelaten en vissen. Reports of the project "Ecological Rehabilitation of the River Meuse". EHM no. 33. Institute for Inland Water Management and Waste Water Treatment (RIZA), Arnhem.
- STUIJZFAND, S.C., S. ENGELS, E. VAN AMMELROOY & M. JONKER, 1999. Caddisflies (Trichoptera: Hydropsychidae) used for evaluating water quality of large European rivers. *Archives of Environmental Contamination and Toxicology* 36 (2): 186-192.
- VAATE, A. BIJ DE, 2003. Degradation and recovery of the freshwater fauna in the lower sections of the rivers Rhine and Meuse. Proefschrift Wageningen Universiteit, Wageningen.

M E D E D E L I N G

BELEIDSPLAN NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

OP WEG NAAR HET HONDERDJARIG BESTAAN!

STOKOUD EN SPRINGLEVEND

In 2005 bestaat het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg 95 jaar, een respectabele leeftijd met een rijke historie. Ondanks de leeftijd is het Genootschap dankzij de vele actieve leden nog altijd een springlevende organisatie met veel studiegroepen, kringen en satellietstichtingen. We zijn trots op het Natuurhistorisch Maandblad, de Limburgse Vogels, de SOK-mededelingen en alle overige publicaties, in het bijzonder de verspreidingsatlassen, die onze leden maken.

Als verenigingsbestuur moet je voortdurend alert zijn op de gezondheid van de organisatie. De 95-jarige leeftijd bereik je alleen

door zo nu en dan aan fitnesstraining te doen. Een fitnesstraining om de vereniging voor langere tijd in conditie te houden. Op 27 maart 2004 heeft zo'n training in de vorm van een strategiedag plaatsgevonden. Een 17-tal leden uit verschillende onderdelen van de vereniging hebben door middel van een spel van brainstormen, filteren en versterken een aantal ideeën voor de toekomst van het Genootschap gegenereerd. Onze secretaris Henk Schmitz heeft deze ideeën verwerkt tot een Beleidsplan 2005-2010 (figuur 1). Dit plan is in het Algemeen Bestuur besproken en op 9 december 2004 goedgekeurd.

TERUGBLIK BELEIDSPLAN 2000 – 2005

Het vorige beleidsplan is in 1999 opgesteld. Belangrijke punten die toen naar voren kwamen, waren de professionalisering van het bureau en een drastische verbetering van waarnemingenverwerking, gegevensbeheer en gegevenslevering. Aan beide onderwerpen

is hard gewerkt. De bureaubezetting is momenteel op niveau. Op het gebied van verwerking, beheer en levering van waarnemingen is sterke voortgang geboekt. De Stichting NatuurBank Limburg is opgericht, waardoor een stevige organisatorische basis is gelegd om financieel risicovolle activiteiten te ondernemen. Het ecologisch waarnemingenarchief Ecolog is in gebruik genomen, waarmee een krachtig middel voor het beheren van de waarnemingen in huis is gehaald. Er hebben zich inmiddels vijf overheidsinstanties als partner bij de NatuurBank aangesloten. Hoewel veel is bereikt op dit gebied, is er nog veel werk aan de winkel. De NatuurBank moet dicht bij de leden komen. Ook op het gebied van validering van waarnemingen en uitwisseling van waarnemingen met landelijke veldorganisaties is nog veel werk te verzetten.

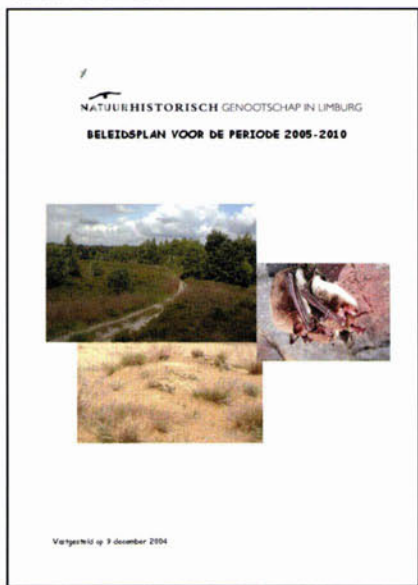
Een ander belangrijk wapenfeit uit de afgelopen periode is de ontwikkeling van de Ir. D.C. van Schaik Stichting, die inmiddels 15 groeven in beheer heeft. Hiermee meent het Ge-

nootschap een belangrijke bijdrage te leveren aan de instandhouding van de typisch Limburgse ondergrondse natuur- en cultuurwaarde.

HET BELEIDSPLAN 2005 – 2010

In het nieuwe beleidsplan is de beleidsvisie als volgt geformuleerd:

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg bevordert wetenschappelijk verantwoord veldbiologisch, geologisch en daaraan gerelateerd cultuurhistorisch onderzoek in de provincie Limburg. Dit gebeurt door het inzetten van vrijwilligers (zowel amateurs als professionals), en het aan deze doelgroep verlenen van de benodigde ondersteuning en faciliteiten. Het Genootschap stelt de resultaten van het natuuronderzoek actief beschikbaar voor bescherming en ontwikkeling van natuurwaarden door deze onder de aandacht te brengen van inwoners, terreinbeheerders en overheden.

FIGUUR 1
Het nieuwe beleidsplan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Bij de uitwerking van deze visie staan onze leden centraal. Het is een maatschappelijke trend dat de belangstelling voor verenigingsactiviteiten daalt. Dat geldt ook voor natuurorganisaties. Natuur en milieu staan nauwelijks nog in de schijnwerpers. Wat het Natuurhistorisch Genootschap betreft, constateren we dat de gemiddelde leeftijd van onze leden toeneemt en de aanwas van nieuwe leden enigszins stagneert. Op zich is daar niets mis mee; groei is geen doel op zich en mensen kunnen tot op hoge leeftijd actief zijn. Maar het is wel een signaal. Op de lange termijn zullen we aantrekkelijk moeten blijven voor zowel

FIGUUR 2
Het stimuleren van veldonderzoek is een van de taken waarin het NHGL faciliterend kan optreden (foto: H. Heijligers).

de bestaande leden als potentiële nieuwe leden. Daar moeten we nu aan werken.

Als belangrijke actiepunten worden in het beleidsplan genoemd:

- Versterking van Kringen en Studiegroepen door actieve ondersteuning vanuit bureau en bestuur en daarmee bevorderen dat Kringen en Studiegroepen een actieve rol spelen op het gebied van promotie van het Genootschap. Het jaarlijkse Kringoverleg en halfjaarlijkse Periodiek Overleg kunnen dit doel ondersteunen.
- Ontwikkelen van het Genootschap als kenniscentrum voor zowel de eigen leden, potentiële nieuwe leden als externe instanties. Het organiseren van cursussen voor veldbiologie is hiervan een voorbeeld (figuur 2).
- Versterking van de rol van het Natuurhistorisch Maandblad. Gedacht wordt aan het bevorderen van korte berichten van de leden over bijzondere waarnemingen, het bevorderen van een jaarlijks overzichtsartikel van Studiegroepen en Kringen met de meest bijzondere waarnemingen, en het streven naar een juiste mix tussen moeilijk en makkelijk toegankelijke artikelen. Gedacht wordt ook aan het toegankelijk maken van de oude jaargangen door het Maandblad te digitaliseren en op DVD te zetten.
- Bevorderen dat de NatuurBank Limburg toegankelijk is voor elk Genootschapslid en ervoor zorgen dat in overleg met de Studiegroepen een sluitende en praktische procedure in werking komt voor validatie en kwaliteitsbewaking van aangeleverde waarnemingen. Stimuleren dat leden waarnemingen registreren en doorsturen voor opname in de NatuurBank.
- Medewerking verlenen aan een website voor jonge natuuronderzoekers om daarmee jongeren als doelgroep aan te spreken.

- Actief samenwerking zoeken met het IVN en andere Limburgse en niet-Limburgse veldorganisaties om op die manier kennisuitwisseling en doorgroeimogelijkheden tot stand te brengen. Zo kunnen bijvoorbeeld buitenlandse en binnenlandse veldorganisaties worden betrokken bij de Genootschapsdag en atlasactiviteiten.
- Acties voor promotie en werving nader uitwerken. Voorbeelden zijn: organiseren publieksactie gericht op waarnemingen, bestaande folder herzien, een motto hanteren, uitbouwen website.
- Zorgdragen voor continuïteit bij de komende verjonging van het Dagelijks Bestuur en bij de opvolging van bestuursleden ervoor zorgen dat personen met voldoende specifieke deskundigheden in het bestuur vertegenwoordigd blijven. Het Genootschap moet ook in de komende vijf jaar over een professioneel bestuur beschikken.

Het is hard werken om de vereniging gezond te houden. We moeten niet stilzitten, maar vooruitzien en ondernemen. Onder 'we' wordt uiteraard het bestuur verstaan, maar dat niet alleen. Alle leden vormen tezamen het Genootschap. Het is in het belang van de leden zelf om actief aan de ontwikkeling van onze vereniging bij te dragen. Op naar de 100, zou ik zeggen. Daarbij wil ik u van harte oproepen u eens te laten inspireren door het lezen van ons beleidsplan. Het beleidsplan staat op onze website www.nhgl.nl. Een papieren versie kunt u aanvragen via het bureau (tel. 0475-386470).

Ik verwacht dat we in 2010 een krasse, springlevende honderdjarige zullen zijn. Mag ik op u rekenen?

Frans Coolen,
Voorzitter NHGL